

Tallinna Südalinna Kool

Õppeaine: **KIRJANDUS**

Klass: **5. klass**

Tundide arv nädalas: 2

Õppesisu ja -tegevused

1. Lugemine – keskendunud lugemine, lugemistehnika arendamine, häälega ja hääletu lugemine.

Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele.

Tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

2. Jutustamine – tekstilähedane jutustamine kavapunktide järgi ja märksõnade toel.

Aheljutustamine. Toimunud sündmusest jutustamine. Jutustamine piltteksti põhjal.

Fantaasialoo jutustamine.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs, mõistmine – küsimuste koostamine, küsimustele vastamine, teksti kavastamine, lõikude kesksete mõtete otsimine, teksti teema sõnastamine, arutlemine, oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine, näidete otsimine tekstist, oma mõtete sõnastamine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust vm, oma sõnavara rikastamine.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord.

Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine, pea- ja kõrvaltegelased, tegelaste areng, tegelastevaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.

Loomamuinasjutu tüüptegelased.

Epiteet, võrdlus, valm, riim, algriim.

Luuleteksti tõlgendamine.

Rahvalaulu olemus. Loomamuinasjutt. Tekke- ja seletusmuistendid. Seiklusjutt.

4. Esitamine – Luuleteksti esitamine peast. Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine.

Rollimäng.

5. Omalooming – kirjeldamine, jutustamine.

Omaloominguliste tööde kirjutamine: loomamuinasjutt, seiklus- või fantaasiajutt, kirjeldus, luule, kuulutus, loole alguse või lõpu kirjutamine, kiri mõne teose tegelasele, algustähekordustega naljalugu jms.

Põhimõisted

Detail, konflikt, kõrvaltegelane, peategelane, probleem, sündmustik, teema, tegelane, tegevusaeg, tegevuskoht, teos.

Algriim, epiteet, koomika, riim, võrdlus.

Loomamuinasjutt, luule, rahvalaul, seiklusjutt, tekkemuinasjutt, seletusmuistend, valm.

Rollitekst.

Jutustamine, kirjeldamine.

Praktilised tööd

Eesti Lastekirjanduse Keskuse külastamine.

Loetud raamatu tutvustamine klassikaaslastele.

Loetud teoste põhjal tehtud filmide vaatamine, küsimustele vastamine, võrdlemine raamatuga, arutlus.

Teatri ühiskülastus, arutlus ja analüüs nähtu põhjal.

Ringkäik vanalinnas, tutvumine kirjandus- ja kultuurilooliste paikadega.

Tallinna Südalinna Kool

Õpitulemused

On läbi lugenud terviklikult käsitletavat raamatut.

Loeb eakohast teksti ladusalt ja mõtestatult.

Oskab jutustada loetud teosest ja tutvustada seda klassikaaslastele.

Jutustab tekstilähedaselt kavapunktide või märksõnade järgi.

Koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi ja oskab erinevat tüüpi küsimustele vastata.

Oskab koostada kava, kasutades väiteid või märksõnu.

Oskab kirjeldada, iseloomustada ja anda hinnangut teose tegelastele.

Oskab avaldada ja põhjendada oma arvamust teksti kohta.

Otsib teavet tundmatute sõnade kohta.

Tunneb ja oskab kasutada õpitud mõisteid.

Esitab peast luuletuse, järgides esinemise põhinõudeid.

Kirjutab erineva pikkusega eriliigilisi omaloomingulisi töid.

Lõiming teiste ainevaldkondadega

Eesti keel: eriliigiliste tekstide kirjutamine.

Ajalugu: ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatute seostamine, ajastule iseloomuliku leidmine teostes, eri ajastute tutvustamine seoses kirjandusteostega.

Kunstiõpetus: erinevate tekstide illustreerimine.

Kodanikualgatus: teoste analüüsimisel rõhutada üldinimlikke väärtusi, arutleda teostest tulenevaid probleeme ja situatsioone, seostades neid reaalse eluga.

Tallinna Südalinna Kool

Õppeaine: kirjandus

Klass: 6.kl

Tundide arv nädalas: 2 t

Õppesisu:

Oroosatekst, luuletekst, draamatekst, tetrikunst, filmikunst, K.J.Peterson, C.R.Jakobson, Noor-Eesti, J. Aavik, ulmekirjandus, koomiks.

Tervikuna loetavad raamatud : valik erinevate rahvaste muinasjutte, Kästner „Emil ja salapolitseinikud“, Molnar „Pal tänava poisid“, Raud „Lugu lendavate taldrikutega“, Luts „Kevade“, Rannap „Agu Sihvka annab aru“, Knight „Lassie tuleb ikka koju“, Twain „Ton Sawyeri seiklused“ või „Prints ja kerjus“, Burnett „Salaaed“ või „Väike lord Fauntleroy“, Lindgreni teos omal valikul.

Põhimõisted:

Ilukirjandus, proosa, draama, luule, jutustus, romaan, novell, rütm, riim, värss, salm, vabavärss, valm, ood, limerik, fakt, väljamõeldis, fantaasiaepiteet, võrdlus, isikustamine, metafoor, kordus, meedia, muinasjutt, muistend, naljand, tegelane, karakter, süžee, probleem, filmiliigid, stsenaarium, režissöör, operaator, teatrikunst, lavastaja, dialoog, monoloog, remark, repliik, tragöödia, komöödia, keeleuendus, ulmekirjandus, fantaasiakirjandus, teaduslik fantastika, koomiks.

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

Teksti illustreerimine

Katkendi lavastamine

Koomiksi tegemine

Omaloomind (luule, proosa, dialoog)

Õpitulemused:

1.on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundamaks kõlbelisi tõekspidamisi ja lugejaoskusi

2.mõistab kirjanduse kui rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuride tutvustajat

3.tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoses kujutatud tegelassuhteid, elamusi, lugu ja väärtusi

4.mõistab ja aktsepteerib erinevaid seisukohti lugemisel

5.jutustab teksti- või elamuspõhiselt, arutleb toimunu üle

6.kirjutab nii jutustavaid kui ka kirjeldavaid töid, väljendades end korrektselt

7.kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, sealhulgas teatmeteoseid ja internetti

Lõiming teiste ainevaldkondadega (praktilised tegevused ja näited)

Eesti keel – sõnavara ja eneseväljenduse arendamine, tekstiloome

Kunst – kirjandusteoste illustreerimine, omaloomingu illustreerimine

Ajalugu – kirjandusteoste seostamine ajastuga

Tallinna Südalinna Kool

Õppeaine: **KIRJANDUS**

Klass: **7. klass**

Tundide arv nädalas: 2

Õppesisu ja -tegevused

1. Lugemine, loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassis, lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

Tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

Etteloetava teksti eesmärgistatud jälgimine.

2. Jutustamine: tekstilähedane jutustamine, kokkuvõtlik jutustamine, jutustamine teksti kompositsioonist lähtuvalt.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs, mõistmine: küsimuste koostamine, teksti kavastamine, arutlemine teoses käsitletud teemal, loetu põhjal järelduste tegemine. Tegelase analüüs, põhikonflikti leidmine, tegelaste võrdlemine. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine, miljöo kirjeldamine. Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Luuleteksti tõlgendamine. Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine: rahvaluule liigid ja alaliigid, regilaul ja riimiline rahvalaul. Ilukirjanduse põhiliigid.

4. Esitamine: luule- või proosateksti peast esitamine, ilmekus. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

5. Omalooming: muistend, naljand, mõistatus, seiklusjutt jms., arutluselementidega kirjand kirjandusteose põhjal, kirjandid.

Tervikuna loetavad raamatud:

Vallik „Kuidas elad, Ann?“, Guillou „Kurjus“, Nõu „Pea suu!“ või „Tõmba uttu!“, Nöstlinger „Vahetuslaps“, üks seiklusromaan, üks romaan „Teraviku“ sarjast, Preussler „Krabat“, üks Bornhöhe ajalooline jutustus, Hill „Näeme veel, Simon!“

Põhimõisted

1. kartoteek, märksõna

2. biograafia, memuaar, päevik

3. idee(peamõte), konflikt, miljöo, probleem, prototüüp, sündmustik, teema, tegelane, karakter, tegevusaeg, tegevuskoht, tsitaat, tüüptegelane

4. eepika, lüürika, draamatika; proosa, proosa žanrid: eepos, romaan, jutustus, novell; luule žanrid: ballaad, sonett, valm, haiku, vabavärss; draama žanrid: draama, tragöödia, komöödia; dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik

5. folkloor, mõistatus, keerdküsimus, vanasõna, kõnekäänd, linnalegend, muinasjutt, muistend, regilaul, riimiline rahvalaul

6. luule, värss, stroof, riim, vabavärss, epiteet, metafoor, allegooria, isikustamine, kordus, sümbol, võrdlus

7. reisikiri, seiklusjutt, teose ülesehitus, müüt, paroodia

8. teksti tõlgendamine, arvustus, legend

9. filosoofia, muinasjutt, identiteet

Praktilised tööd ja IKT rakendamine

Raamatukogu külastamine.

Eluloo koostamine ühe oma suguvõsaliikme kohta.

Draamakatkendi lavastamine.

Animatsioonikatkendi tegemine arvutit kasutades.

Nüüdisfolkloori kogumine.

Tallinna Südalinna Kool

Loetud teose esitlus.

Referaadi koostamine ja vormistamine arvutit kasutades.

Õpitulemused

On läbi lugenud terviklikult käsitletavat raamatut.

Oskab teha esitlust loetud raamatust.

Oskab jutustada loetud teosest, järgides teksti sisu ja ülesehitust.

Vastab erinevat tüüpi küsimustele teksti põhjal ja oskab ise sõnastada küsimusi.

Oskab kirjeldada, iseloomustada ja anda hinnangut teose tegelastele.

Oskab avaldada ja põhjendada oma arvamust teksti kohta, koostada arvustust.

Oskab leida materjali, koostada ja vormistada referaati kirjanduse teemal.

Oskab eristada erinevaid tekstiliike, žanreid, leida iseloomulikke tunnuseid.

Tunneb ja oskab kasutada õpitud mõisteid.

Mõistab kirjanduse seost teiste kunstiliikidega(kujutatav kunst, teater, film).

Lõiming teiste ainevaldkondadega(praktilised tegevused ja näited)

Eesti keel: suuline esitlus; referaadi vormistamine arvutit kasutades(WORD); arvustuse kirjutamine.

Ajalugu: ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatatu seostamine, ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest.

Kunstiõpetus: teksti illustreerimine; grafiti, kavandi valmistamine, kostüümide kavandamine teose tegelastele jms.

Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus: teose analüüsimisel rõhutada koostööl, kodanikualgatusel ja vabatahtlikkusel põhinevate tegevuste olulisust; arutleda, miks inimesed nii käituvad, kellele see kasulik on, paralleelid tänapäevaga.

Tallinna Südalinna Kool

Õppeaine: kirjandus

Klass: 8.kl

Tundide arv nädalas: 2 t

Õppesisu:

Kirjandus kunstiliigina, ilukirjanduslikud tekstid, proosatekstid, rahvaluule proosatekstid, sisuline proosatekstide jaotus, draamatekstid, teatri ajalugu, lavastuse olemus, luuletekst, luulekeel ja stiil, romantism ja realism kirjanduses.

Terviklikult loetavad teosed: Iiri muinasjutud ja legendid ühest kogumikust, Kitzberg „Libahunt“, Golding „Kärbeste jumal“, Saint-Excupery „Väike prints“, Strachan „Mõrane klaas“, Ristikivi „Viikingite jälgedes“, van Loon „Nägu udus“, Brown „Viirus“, Reinaus „Vaevatud“

Põhimõisted: kunst, kunstiliik, kujund, sisu, vorm, süžee, ülesehitus, ilukirjandus, proosa, proosažanr, jutustus, novell, romaan, muinasjutt, muistend, legend, müüt, naljand, lüürika, luule žanrid, draama, draamažanrid, komöödia, tragöödia draama, farss, dialoog, monoloog, amfiteater, dramatiseerimine, vaatus, stseen, repliik, remark, rütm, riim, vabavärss, poeem, luuletus, värss, stroof, epiteet, metafoor, romantism, realism

Praktilised tööd ja IKT rakendamine:

Teksti illustreerimine, katkendi esitamine, draamakatkendi lavastamine, luuleteksti loomine, proosateksti loomine

Õpitulemused:

1. on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, arendanud lugemisoskust ja kujundanud kõlbelisi tõekspidamisi
2. tõlgendab, analüüsib ja mõistab teoseid sisuliselt ja vormiliselt
3. jutustab kokkuvõtvalt teksti põhisisust
4. kirjutab eriliigilisi ilukirjanduslikke tekste
5. väärtustab kirjandust kui kultuuri osa ja esteetilise elamuse allikat
6. kasutab vajaliku teabe hankimiseks erinevaid allikaid

Lõiming teiste ainevaldkondadega (praktilised tegevused ja näited)

Eesti keel – tekstide loomine, konsepti ja referaadi koostamine

Ajalugu – kirjanduse seos ajastuga

Kunst, muusika – kasutamine lavastuses

Õppeaine: kirjandus

Klass: IX

Tundide arv nädalas: 2

Õppesisu:

1. Lugemine

Erinevate lugemistehnika valdamine. Oma lugemise analüüs, lugemisoskuse hindamine. Huvipakkuva kirjanduse leidamine, iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu, tegelaste, probleemide ja sõnumi tutvustamine klassikaaslastele, teose võrdlemine mõne teise teosega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastega. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.

2. Jutustamine

Teksti jutustamine kompositsioonist lähtuvalt, jutustades tegevuse aja ja koha muutmine, uute tegelaste ja sündmuste ja/või erinevat liiki lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine, jutustades tsitaatide kasutamine, kokkuvõtlik jutustamine faabula ja/või süžee järgi. Teose lugemise ajal ja/või järel tekkinud kujutluspildist jutustamine. Tutvumine elektroonilise meedia (raadio, televisiooni, interneti) erinevate jutustamisviisidega.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose mõistmist toetavad tegevused

Küsimuste koostamine: fakti-, järeldamis-, fantaasia-, analüüsi- ja hindamisküsimused. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega või oma arvamusega, toetumata tekstile.

Teksti kesksete mõtete leidamine, teema ja peamõtte sõnastamine. Kokkuvõtte kirjutamine, konspekteerimine.

Arutlemine mõnel teoses käsitletud teemal. Autori hoiaku ja teose sõnumi mõistmine ning sõnastamine. Oma arvamuse sõnastamine koos põhjenduste ja nende kaitsmisega. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse, tekstinäidete varal. Illustriivsete näidete leidmine tekstist: tsitaatide otsimine, valimine, tähenduse kommenteerimine ning valiku põhjendamine. Probleemi olemuse-põhjuse-tagajärjelahenduse seoste üle arutlemine. Loetust järelduste tegemine.

Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.

Teose/loo kui terviku mõistmine

Tegelaste analüüs: bioloogiline, psühholoogiline ja sotsiaalne aspekt. Muutuv ja muutumatu tegelane. Teose käigus tegelasega toimunud muutuste leidmine. Lihtne ja keeruline tegelane. Tegelaselise suhte iseendaga, teiste tegelastega ning ümbritseva maailmaga. Tegelaselise sisukonflikti äratundmine. Tegelaselise vahelise põhikonflikti leidmine ja sõnastamine ning suhete analüüs. Tegelaselise tegevusmotiivide selgitamine, käitumise põhjuste analüüsimine. Tegelaselise vaheline konflikt ja konflikti gradatsioon.

Erinevate teoste peategelaste võrdlemine. Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduse tüüptegelasi. Fantaasiakirjanduse ning naljandite tüüptegelasi.

Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Miljö kirjeldamine. Tegevuse pingestumine, kulminatsioon ja lahendus. Pöördeliste sündmuste leidmine. Teose rütm: ellipsi täitmine. Sündmuste põhjuse-tagajärje seoste leidmine.

Tallinna Südalinna Kool

Ajaloosündmuste ja kirjandusteoses kujutatu seostamine. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Eesti aja- ja kultuuriloo seostamine. Teksti aja- või kultuuriloolise tähenduse uurimine.

Tekstist filmilike episoodide leidmine. Filmi ja kirjandusteose võrdlemine.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

Vanasõnade, kõnekäändude, võrdluste, metafooride tähenduste seletamine. Epiteedi, võrdluse, metafoori, isikustamise, korduse, retoorilise küsimuse ja hüüatuse, ellipsi ning inversiooni tundmine ja kasutamine. Sümbolite seletamine. Allegooria ning allteksti mõistmine. Piltluule kui piltkujundi tõlgendamine. Sõna-, karakteri- ja situatsioonikoomika leidmine.

Luuleteksti tõlgendamine. Autori keelekasutuse omapära leidmine. Teose stiililise eripära kirjeldamine. Oma kujundliku väljendusoskuse hindamine, arendamine.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

Ilukirjanduse põhiliigid. Eepika, lüürika ning dramaatika tunnused. Eepose, romaani (erinevad liigid), jutustuse, novelli ja miniatuuri tunnused. Seiklus-, ulme- ja detektiivromaanide tunnused. Robinsonaadi ning utoopia tunnused. Reisikirja olemus.

Luule vorm: värss, stroof, erinevad riimiskeemid. Oodi, ballaadi, soneti, haiku ja vabavärsilise luule tunnused. Piltluule. Motiivi olemus.

Komöödia, tragöödia ning draama tunnused. Lavastus. Dramaatika mõisted: monoloog, dialoog, vaatus, stseen, remark, repliik. Intriigi olemus. Kirjandusteose dramatiseering.

Filmikunsti väljendusvahendid: pilt ja sõna, kaader filmis. Kirjandusteose ekraniseering. Arvustuse olemus.

4. Esitamine

Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele ja mida). Esituse ladusus, selgus ja tekstitäpsus; esitamiseks kohase sõnavara, tempo ning hääletugevuse valimine, korrektne kehahoid, hingamine ja diktsioon. Silmside hoidmine kuulaja ning vaatajaga. Miimika ja žestikulatsiooni jälgimine.

Teost tutvustava ettekande koostamine, esitamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele.

Luuleteksti esitamine peast.

5. Omalooming

Õpilased kirjutavad lühemaid ja pikemaid omaloomingulisi töid: seiklusjutu, tegelasele tegevusjuhendi, tekstis toimunud sündmuste eelloo, loo muudetud vaatepunktiga, puänteeritud loo, erinevate teoste peategelaste võrdluse, jutustuse, tegelase eluloo, minavormis loo, võrdluste ja metafooriderikka teksti, kirja teose autorile, tsitaadi alusel kirjandi, kirjandusteose arvustuse, tegelase seletuskirja või muud sellist.

Õpilased kirjutavad kirjandusteose põhjal arutlus-elementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse abil ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust, õige kirja.

Õpilased koostavad loovtööde mapi.

Põhimõisted:

Epiteet, kõnekäänd, muinasjutt, muistend, vanasõna, võrdlus. Eepika, lüürika, dramaatika, eepos, romaan, jutustus, novell, ballaad, valm, haiku, vabavärss, sonett, komöödia, tragöödia. Elektrooniline meedia.

Tallinna Südalinna Kool

Praktilised tööd ja info-kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) rakendamine:

- õpe viiakse läbi klassis, kus liikumistegevusteks (nt dramatiseeringud, õppemängud, rollimängud, mälumängud), ümarlauavestlusteks ja rühmatööks saab mööblit ümber paigutada;
- tundmatute sõnade tähenduse otsimiseks kasutatakse info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja –vahendeid, sh netisõnaraamatuid;
- tunde peetakse vajaduse korral arvutiklassis, raamatukogus (nt Lastekirjanduse teabekeskuse raamatukogus);
- õpilased koostavad iseseisvalt loovtööd, need koondatakse loovtööde mappi;
- teoste tõlgendamiseks, analüüsiks ja mõistmiseks vastavate CD-de kasutamine (filmid, videod, salvestised jm).

Õpitulemused:

Põhikooli lõpetav õpilane:

- on lugenud eakohast erižanrilist väärtkirjandust, kujundanud selle kaudu oma kõlbelisi tõekspidamisi ning arendanud lugejaoskusi;
- väärtustab kirjandust kui oma rahvuskultuuri olulist osa ja eri rahvaste kultuuri tutvustajat;
- tõlgendab, analüüsib ning mõistab kirjandusteost kui erinevate lugude ja inimsuhete elamuste ja väärtuste allikat ning erinevate seisukohtade peegeldajat;
- mõistab ja aktsepteerib teose lugemisel tekkivate seisukohtade paljusust, väärtustab erinevaid ideid ja kujutamisi viise;
- väljendub korrektselt nii suuliselt kui ka kirjalikult, jutustab kokkuvõtvalt teoses toimunust, arutleb teoses kujutatud üle ning kirjutab eriliigilisi omaloomingulisi töid;
- kasutab vajaliku teabe hankimiseks eri allikaid, nii teatemetooseid kui ka internetti.

1. Lugemine

- on läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse teost (raamatut),
- loeb mõtestatult, väärtustab lugemist;
- tutvustab loetud raamatu autorit, sisu, tegelasi, probleeme ja sõnumit ning võrdleb teost mõne teise teosega.

2. Jutustamine

- jutustab kokkuvõtvalt loetud teosest, järgides teksti sisu ja kompositsiooni.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused

- vastab teksti põhjal fakti-, järeldamis- ja analüüsiküsimustele;
- kasutab esitatud väidete tõestamiseks tekstinäiteid, tsitaate;
- kirjeldab teksti põhjal tegelase välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib tegelaste suhteid, võrdleb ja hindab tegelasi, lähtudes humanistlikest ning demokraatlikest väärtustest;
- arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid tekstist ja oma elust;
- leiab teksti kesksed mõtted, sõnastab loetud teose teema, probleemi ja peamõtte

Tallinna Südalinna Kool

ning kirjutab teksti põhjal kokkuvõtte;

- otsib teavet tundmatute sõnade kohta ning teeb endale selgeks nende tähenduse.

Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine

- tunneb ära ja kasutab tekstides epiteete, metafoore, isikustamist, võrdlusi ja algriimi;
- mõtestab luuletuse tähendust iseenda elamustele, kogemustele ja väärtustele tuginedes.

Teose mõistmiseks vajaliku metakeele tundmine

- seletab oma sõnadega eepika, lüürika, draamatika, eepose, romaani, jutustuse, novelli, ballaadi, valmi, haiku, vabavärsi, soneti, komöödia ja tragöödia olemust.

4. Esitamine

- koostab ja esitab kirjandusteost tutvustava ettekande.

5. Omalooming

- kirjutab tervikliku sisu ja ladusa sõnastusega jutustava teksti;
- kirjutab kirjandusteose põhjal arutluselementidega kirjandi, väljendades oma seisukohti alusteksti näidete ja oma arvamuse järgi ning jälgides teksti sisu arusaadavust, stiili sobivust, korrektset vormistust ja õigekirja;
- koostab loovtööde mapi.

Lõiming teiste ainevaldkondadega (praktilised tegevused ja näited)

1. Lugemine

Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodusainete, ajaloo ja matemaatikaga.

Praktilised tegevused ja näited: teema „Väärtused ja kõlblus“ kohta tekstide lugemine, analüüs, võrdlemine nt ingliskeelsete tekstidega; teema „Kultuuriline identiteet“ kohta tekstide lugemine, analüüs, seostamine ajaloos läbitud teemadega; jne.

2. Jutustamine

Lõiming võõrkeelte, loodusainete, ühiskonnaõpetuse, ajaloo, muusikaõpetusega.

Praktilised tegevused ja näited: teema „Väärtused ja kõlblus“ tekstide jutustamine alajaotuses „õppesisu“ näidatust (lõppude lisamine, eri vaatepunktist jutustamine jm) lähtuvalt, kasutades nt muusikaõpetuses või ajaloos õpitud fakte; jne.

3. Teksti tõlgendamine, analüüs ja mõistmine

Lõiming eesti keele, võõrkeelte, loodusainete, ühiskonnaõpetuse, ajaloo, matemaatikaga.

Praktilised tegevused ja näited: teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ kohta info hankimine ja tutvustamine, sh võõrkeelsete (neti) materjalide tõlkimisega, statistiliste andmete tutvustamine erialade lõikes (vastuvõtt, lõpetajate arv, töötajaid EV-s jne); jne.

4. Esitamine

Lõiming võõrkeelte, muusikaõpetuse jt humanitaarainetega.

Praktilised tegevused ja näited: teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ kohta avaldatud meediatekstide lugemine, analüüs (nt kampaania „Teeme ära!“ kohta), algatuse levik maailmas (võõrkeelsete meediatekstide tutvustus); jne.

Teema „Väärtused ja kõlblus“ kohta tekstinäidete lugemine (internetist), teemakohase CD kuulamine (nt Arvo Pärdi muusikaga), erinevate kultuuride väärtushinnangute võrdlus (tekstid Hille Pajupuu „Tolerantsus“), analüüs; jne.